

Rahastaja ootused Mittetulundusühingule Eesti Disainikeskus

Kultuuriministeerium peab oluliseks MTÜ Eesti Disainikeskus (MTÜ EDK) tegevust eesti professionaalse disaini edendamisel ja disainikultuuri arendamisel¹, eesti disaini alase informatsiooni levitamisel ning rahvusvahelisse professionaalsesse võrgustikku lülitamisel, elukeskkonna kvaliteedi parandamisel ja innovatsiooni toetamisel. Kultuuriministeerium eraldab MTÜ-le selleks igal aastal tegevustoetust vastavalt riigieelarves kinnitatud vahenditele.

Kultuuriministeerium seab MTÜ-le rahastamisega seotud eesmärgid ja ootused, mis tulenevad strateegiatest „Kultuuri arengukava 2021–2030“, „Eesti 2035“ ja teistest riiklikest arengukavadest. Muuhulgas võetakse eesmärkide ja ootuste seadmisel arvesse disaini valdkonna arengukavas kokku lepitud suundi. Ootused väljendavad ühiselt kokku lepitud eesmärgi disaini valdkonna toimimiseks, professionaalse taseme säilitamiseks ja arendamiseks ning on kooskõlas mittetulundusühingu põhikirjaga.

Eesmärkide ja ootuste täitmiseks viib MTÜ EDK ellu tegevusi ning pakub disaini valdkonna teenuseid vähemalt vastavalt kokku lepitud eesmärkidele, töömahule ning eelarvevõimalustele.

Rahastaja ootuste täitmise seire toimub igal aastal esimesel võimalusel perioodil veebruar kuni mai. Rahastaja ootusi uuendatakse vajaduse korral. Riigi seatavate eesmärkide täitmise eest vastutab MTÜ juhatus.

I EESMÄRGID

Kultuuriministeerium ja MTÜ EDK lepivad kokku järgnevates eesmärkides.

1. Strateegilised eesmärgid:

- **Professionaalne areng:** MTÜ EDK toetab ja edendab oma tegevustega Eesti disainivaldkonna jätkusuutlikku toimimist ja professionaalset arengut, toetades disaini ettevõtteid innovatsioonis ja arendustegevustes, disaini rakendamist majanduskasvu ja innovatsiooni suurendamisel ning suurte ühiskondlike väljakutsete lahendamisel, ning elukeskkonna kvaliteedi parandamisel ja säästva arengu eesmärkide saavutamisel ning valdkondliku statistika kogumisel.
- **Rahvusvahelistumine:** MTÜ EDK toetab oma tegevustega Eesti disainivaldkonna rahvusvahelist konkurentsivõimet ja nähtavust, tutvustades Eestit tugeva disainiriigina, arendades Eesti professionaalse disaini rahvusvahelistumist ja võrgustumist ning luues Eesti disaineritele kõrgel tasemel väliskoostöö ja infovahetuse võimalusi.
- **Teadlikkus:** MTÜ EDK on valdkondlikuks kompetentsikeskuseks ühiskonnas disainialase teadlikkuse tõstmisel, disainialase teabe vahendamisel ja levitamisel, disaini kasutamise kättesaadavamaks tegemisel.

¹ Mittetulundusühing tegutseb avatult kogu disainivaldkonna ökosüsteemi ulatuses fookusega eelkõige, aga mitte ainult, disainiteenust pakkuvatele disaineritele.

2. Strateegilised lähtekohad mittetulundusühingu rahastamisel

MTÜ EDK panustab strateegia „Eesti 2035“ strateegiliste sihtide „Inimene“, „Ühiskond“, „Majandus“ ja „Elukeskkond“ saavutamisesse:

- Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed
- Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud
- Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik
- Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond

MTÜ tegevus toetab „Kultuuri arengukava 2021–2030“ üldeesmärki – Eesti kultuur on elujõuline, arenev ja maailmale avatud ning kultuuris osalemine on loomulik osa iga inimese elus – ja järgmistesse alaeesmärkidesse:

- Eesti kultuurielu on tugev ja toimiv.
- Kultuuri ja loovuse roll ühiskonna arengus on väärtustatud.

Lisaks panustatakse kultuuri arengukava lisas 1 ja 5 ära toodud valdkondliku arengu jaoks oluliste eesmärkide saavutamisse, näiteks:

- Eesti loomeettevõtjad tegutsevad edukalt rahvusvahelistel turgudel.
- Eestil on hea disainimaa maine.
- Kultuuri- ja loomesektoril on oluline roll säästva arengu eesmärkide saavutamisel.
- Disain toetab digi- ja rohepöörde, sh ringmajanduse ja kliimaeesmärkide saavutamist.
- Loomemajanduse arengut toetav tugisüsteem on tõhus, paindlik ja ettevõtluse ökosüsteemiga koostoimiv.
- Disaini väärtustatakse sillana loovuse ja innovatsiooni vahel.

MTÜ EDK panustab ka disaini valdkonna arengukava väljatöötamisse ja eesmärkide täitmisel. Arengukava toob välja disaini arengu jaoks olulised valdkondlikud eesmärgid ja tegevussuunad. Seeläbi panustatakse valdkondliku ökosüsteemi kooshoidmise ja koostöö koordineerimisse.

II TEGEVUSED

Tegevuste indikaatorite arvutamise metoodikat, lähte- ja sihttasemeid kajastab mõõdikute tabel lisas 1.

3. Tegevustoetusega rahastatud põhitegevused prioriteetsuse järjekorras

MTÜ EDK viib eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks põhitegevusena läbi järgmised tegevused, mis on kaetud riigieelarvelise tegevustoetuse vahenditest. Tegevuste maht vaadatakse vajadusel üle tegevustoetuse lepingu sõlmimisel.

Võtmeindikaatorid:

- projektide, teenuste, tegevuste ja sündmuste koguarv
- teenuse saajate ja sündmustel osalejate koguarv

★ 1. Professionaalne areng. Eesti disainivaldkonna professionaalse arengu, nähtavuse ja professionaalse rakendamise toetamine läbi

- info vahendamine

- disainibüroode võrgustiku koordineerimise
- koolituste
- nõustamise
- arengu- ja koostööprogrammide
- valdkonna arendamiseks vajaliku statistika kogumise, talletamise ja jagamise

Nimetatud tegevused toetavad ja võimestavad disainiettevtluse alaste teadmiste arengut, professionaalse disaini rakendamist ja koostööd. Valdkonna statistikat kasutatakse sisendina teadmistepõhise kultuuripoliitika kujundamisel ja valdkonna tegevuste monitoorimisel.

Väljundindikaatorid:

- 1.1. vahendatud ja osutatud tegevuste ja teenuste arv
- 1.2. teenuse saajate ja osalejate arv

Tulemusindikaator:

- 1.3. teenuse saajate ja osalejate rahulolu teenuste ja tegevustega

Seireindikaator:

- 1.4. enesehindamine kõigi sündmuste lõikes ning edasise tegevuskava ja ettepanekute koostamine (vajaduste ja kvaliteedi hindamine).

★ 2. Rahvusvahelistumine. Eesti disainivaldkonna rahvusvahelise konkurentsivõime toetamine ja Eesti tutvustamine tugeva disainiriigina

- kogudes ja jagades innovaatilisi rahvusvahelisi kogemusi ja praktikaid
- toetades disainerite rahvusvahelist suhtlust ja võrgustamist
- tutvustades Eesti disaini ja disainereid ja parimaid disainikogemusi
- arendades rahvusvahelist koostööd.

Nende tegevustega panustatakse sellesse, et Eesti oleks rahvusvaheline ja rahvusvaheliselt nähtav ja tunnustatud disainimaa, mis loob Eesti disaineritele ja disainibüroodele head võimalused oma toodete ja teenuste ekspordiks.

Väljundindikaatorid:

- 2.1. rahvusvahelistesse organisatsioonidesse ja võrgustikesse kuulumise arv
- 2.2. rahvusvaheliste sündmuste arv
- 2.3. rahvusvahelistel sündmustel osalejate arv
- 2.4. rahvusvaheliste koostööprojektide arv
- 2.5. rahvusvahelistel koostööprojektidel osalejate arv

Tulemusindikaator:

- 2.6. osalejate rahulolu sündmuste ja koostööprojektidega

Seireindikaator:

- 2.7. enesehindamine rahvusvaheliste tegevuste vaates (tugevuste ning parendustegevuste analüüs).

★ 3. Teadlikkus. Disainiteadlikkuse tõstmine

- kogudes, vahendades ja levitades disainialast teavet

- korraldades erinevaid sündmusi, mis on suunatud nii eriala ringkonnale kui laiemale avalikkusele

Nende tegevustega tõstetakse ühiskonnas disainialast teadlikkust, tehakse disaini kasutamine kättesaadavamaks ning panustatakse targa tellija oskuste arendamisse ning disainiredeli² kõrgema astme saavutamisse.

Väljundindikaatorid:

3.1. korraldatud ja vahendatud sündmuste ja projektide arv

3.2. sündmustel ja projektides osalejate arv

Tulemusindikaatorid:

3.3. sündmustel ja projektides osalejate rahulolu

Seireindikaator:

3.4. enesehindamine teadlikkuse tõstmise tegevuste lõikes ning edasise tegevuskava ja ettepanekute koostamine (vajaduste ja kvaliteedi hindamine).

4. Siht- ja kaasfinantseeringute olemasolul läbi viidavad tegevused

MTÜ EDK viib eespool nimetatute kõrval võimalusel läbi ka täiendavaid tegevusi, milleks kaasatakse vahendeid avalikelt ja erarahastajatelt Eestis ja välismaal. Kultuuriministeerium peab neid tegevusi oluliseks. Eelarvevõimaluste tekkimisel kaalutakse tulevikus ka nende tegevuste rahastamist tegevustoetuse raames:

1. Eesti parimaid disainipraktikaid tutvustavate ja tunnustavate sündmuste korraldamine, sh igal paarisaastal toimuvad Eesti Disainiauhinnad. Rahastajad praegu: Kulka, EAS, Tallinna linn, sponsorid, osalejad.
2. Disainiekspordi arendamisele suunatud rahvusvahelised ja kohalikud tugitegevused ettevõtetele, sh nõustamine, mentorlus, koolitused. Rahastajad praegu (taotluste alusel): EAS, välisfondid.
3. Eesti disaini tutvustavate rahvusvaheliste sündmuste korraldamine (konverentsid, festivalid, näitused vmt sisutegevused), mille eesmärk on tugevdada Eesti disaini rahvusvahelistumist ning võimestada innovaatilisi disainipraktikaid. Rahastajad praegu (taotluste alusel): EAS, Kulka, Balti Kultuurifond, välisfondid, sponsorid.
4. Eesti disainielu rahvusvahelistumist võimendavad tugitegevused – sh loengusarjade, arutelude korraldamine.
5. Disainiekspordi ja -ettevõtluse arendamisele suunatud tugitegevused ettevõtetele, sh nõustamine, coaching, mentorlus, koolitused. Rahastajad praegu (taotluste alusel): EAS, välisfondid.
6. Koolitusprogrammide korraldamine disainivaldkonna organisatsioonidele ja loovisikutele. Rahastajad praegu (taotluste alusel): EAS, omafinantseering.
7. Õppeviiside korraldamine disainiprofessionaalidele. Rahastajad praegu (taotluste alusel): EAS, omafinantseering
8. Noorte alustavate disainerite mentorlus ja karjäärinõustamine, praktikaprogrammid.

² Disainiredeli mudel eristab ettevõtete ja organisatsioonide disainikasutuse puhul nelja astet. Esimesel on ettevõtte, kes disaini ei kasuta, viimasel astmel aga need, kelle jaoks on disain integreeritud ettevõtte ärimudelisse strateegia võtmeosana, et kutsuda esile pidevat innovatsiooni. Disainiredeli mudelil baseeruvad uuringud aitavad mõista, kui palju ja kui teadlikult disaini kasutatakse.

9. Disainiprofessionaalide rahvusvahelised praktikaprogrammid, sh ringdisaini alaste rahvusvaheliste praktikate jagamine.
10. Disainiteadlikkuse tõstmine Eesti ühiskonnas meedia- ja sisuprojektide ning valdkondade ülese koostöö kaudu.

5. Tegevuspõhimõtted

1. MTÜ EDK teeb laiapõhjalist koostööd disainivaldkonna üleselt, väldib tegevuste dubleerimist teiste disainiorganisatsioonidega ja võimalusel ning vajadusel ühendab valdkonna jõud tulemuste võimendamiseks.
2. MTÜ EDK tasustab loovisikuid õiglaselt ja võrdsetel alustel ja väärtustab loovisikute loomingut.
3. MTÜ EDK jälgib oma tegevuste korraldamisel säästliku arengu ja keskkonnasäästlikkuse põhimõtteid ning mõõdab keskuse tegevuste jalajälge.
4. MTÜ EDK esitab riigile majandusaasta aruanded tähtaegselt.
5. MTÜ EDK peab siinses kokkuleppes loetletud strateegilisi eesmärges silmas kogu oma tegevuse ulatuses.

6. Ootuste täitmiseks vajalike tegevustega kaasnev töömaht

Kirjeldatud tegevuste ja teenuste tagamiseks on hinnanguliselt vajalik professionaalse ettevalmistusega ja vastava kogemusega ekspertide panus 5 fte³ ulatuses.

Ministeerium on taganud MTÜ EDK põhitegevuse rahastamise mahus 105 000 eurot, millest arvestatakse 2025. aastal maha kärbe 5%. 2025. aastal rahastatakse MTÜ EDK põhitegevust seega mahus 99 750 eurot. Sellega on olnud tagatud ca 3 fte mahus tegevusi. Lisaks on EDK-l võimalus taotleda projektitoetust Kultuuriministeeriumi meetmest "Loomeettevõtjatele tugiteenuste pakkumise, nende arenguplaanide elluviimise ja ekspordivõimekuse kasvu toetamine", mida rakendab Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.⁴

Pooled mõistavad, et seatud eesmärkide parimaks täitmiseks oleks vajalik ellu viia täiendavaid tegevusi mahus, mille rahastamiseks puuduvad hetkel riigieelarves võimalused. Samuti oleks lisaressursid vajalikud põhitegevuste paremaks täitmiseks.

7. Rahastamise alused

- Tegevustoetust makstakse MTÜ EDKle riigieelarves ette nähtud mahus, lähtudes käesolevast kokkuleppesest ning tegevuste prioriteetsusest ja võimalike ühe- või mitmekordsete lisaülesannete maksumusest. Vajadusel vaadatakse tegevuste prioriteetsus ja teostatavus eelarvevahendite mahus üle lepingu sõlmimise eel.
- Kokku lepitud töömahu piires peetakse eelarve kujundamisel silmas vähemalt riigi kultuuritöötaja miinimumtasu.

³ full time equivalent ehk täistööaja ekvivalent

⁴ Toetus on mõeldud selleks, et pakkuda piirkonna või valdkonna turutõrkest, nõudlusest ja potentsiaalset lähtuvaid loomeettevõtluse arengut toetavaid tugiteenuseid. Pakutavad teenused peavad soodustama sihtgrupi ettevõtete müügitulu, ekspordi müügitulu või lisandväärtuse kasvu. Toetuse andmise eesmärk on siduda loomemajanduse ja sidusvaldkondades olevat potentsiaalset ettevõtlusega, soodustades uute, ambitsioonikate ja kestlike ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõstes loomeettevõtjate ekspordivõimekust ning luues teistele majandussektoritele loomemajanduse kaudu lisaväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.

- Tegevuste ja teenuste elluviimisega seotud kulud, sh haldus-, lähetus- ja muud kulud tagatakse vähemalt 30% mahus tööjõukulude summast.
- Riigi ootused MTÜ EDK tegevuste suhtes on mittetulunduslikud. Mittetulundusühing teeb kõik endast oleneva omatulu teenimiseks ja sponsortootuste kaasamiseks ning kaasrahastajate leidmiseks – seda ulatuses, mis ei sea ohtu põhitegevuste toimumist ja kättesaadavust sihtrühmale.

8. Finantseesmärgid

MTÜ majandustegevus peab toimuma ressursisäästlikult. Eesmärkide saavutamiseks tuleb eraldatud rahaliste vahenditega opereerida võimalikult kulutõhusalt. Eelarve kavandamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et avaliku sektori toetust kasutatakse vaid rahastaja ootuste dokumendis loetletud strateegiliste valdkondlike eesmärkide saavutamiseks. Keskpikas ajahorisondis (3–5 a) ei tohi kulude kasv (ilma amortisatsioonita) ületada tulude kasvu. MTÜ EDK taotleb aktiivselt välisrahastust ja toetust ettevõtetelt ning teenib omatulu.

Finantseesmärkide tulemusindikaatorid on:

- lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja.

Seireindikaatorid on:

- kaasfinantseeringute osakaal eelarves
- välisfondide toetuse osakaal eelarves
- eraraha osakaal eelarves.

9. Juhtimiskvaliteedi eesmärgid

MTÜ EDK on kaasaegne ja avatud juhtimisega usaldusväärne organisatsioon, mis peab oluliseks tegevuste ligipääsetavust, keskkonnasäästlikkust ning võrdse kohtlemise põhimõtteid.

Juhtimiskvaliteeti mõõdetakse järgmiste indikaatoritega:

- töötajate ja koostööpartnerite rahulolu;
- töötajate keskmise palga suhe kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimumi.

Seireindikaatorid on:

- teenuste ja töökeskkonna ligipääsetavuse hindamine
- tegevusaruannete korrapärane esitamine ja tulemuste analüüs.